

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات‌های مستقیم

مصوب ۱۳۹۱/۵/۱»

(اعاده شده از شورای نگهبان (۲))

مقدمه

طرح پیش‌رو که در تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۳۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، با ایرادهایی در ۹ بند همراه با دو تذکر توسط شورای نگهبان مواجه شد. برای رفع ایرادها و تأمین نظر شورای نگهبان موضوع به کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی ارجاع شده که با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون مذکور و مجلس محترم رسید. شورای محترم نگهبان در تاریخ ۱۳۹۸/۱/۳۱ علی‌رغم اصلاحات به عمل آمده، طرح مذکور را با ایرادهایی در ۶ بند به مجلس شورای اسلامی بازگرداند. برای رفع ایرادها و تأمین نظر شورای نگهبان موضوع مجدداً به کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی ارجاع گردید که اصلاحاتی در خصوص آن به تصویب رسید. در ادامه به بررسی مصوبه کمیسیون در رفع ایرادهای شورای نگهبان خواهیم پرداخت.

مخصوص سخن علنی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال سوم

شماره ثبت:

۳۶۴

شماره چاپ:

۱۳۸۱

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۲/۱۱

بررسی مصوبه کمیسیون در جهت رفع ایرادهای شورای نگهبان

بند «۱» ایرادهای شورای نگهبان در خصوص ماده (۳)

در جزء «۱-۱». ایرادهای سابق شورای نگهبان به این موضوع اشاره شده است که، به موجب بند «الف» ماده (۳) پیشنهادی طرح، دستگاه‌های مذکور در ماده (۱) قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۰۳ از «خرید انواع کالا و خدمات به هر طریق از جمله برگزاری مناقصه، یا ترک تشریفات و عدم الزام به تشریفات» ممنوع شده‌اند که به جهت شمول ماده (۱) قانون برگزاری مناقصات بر دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری و در نتیجه ورود مجلس به حیطه صلاحیت و اختیارات ولی فقیه، این بند از جانب شورای محترم نگهبان مغایر با موازین شرع و اصل پنجاه‌وهفتم قانون اساسی تشخیص داده شده بود.

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر: مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۶۰۶۷-۲

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۲/۱۴

همچنین در جزء «۱-۲» ایرادهای سابق شورای نگهبان اشاره شده است، نسبت به صدر ماده (۲) از آن جهت که آیا این موارد شامل دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری نیز می‌شود یا خیر، ایراد ابهام وارد است. لذا باید نسبت به این مورد تصریح صورت پذیرد، زیرا در صورتی که این طرح پس از تصویب شامل دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری نیز شود، با ایراد قبلی مواجه خواهد شد.

به همین منظور، کمیسیون در مصوبه قبلی خود در راستای رفع توأمان این دو ایراد به الحاق یک تبصره ذیل ماده (۲) به شرح زیر اقدام نمود: «تبصره - عدم شمول احکام این قانون نسبت به دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری با اذن ایشان مجاز است».

شورای محترم نگهبان، در بند «۱» ایرادهای اخیر، علی‌رغم الحاق یک تبصره به ماده (۲)، ایراد بند «۱» سابق این شورا را کماکان به قوت خود باقی دانست. در راستای رفع ایراد مجدد شورای نگهبان، کمیسیون تبصره الحاقی به ماده (۲) را بدین‌نحو اصلاح نمود: «شمول احکام این قانون به دستگاه‌های زیرنظر مقام معظم رهبری، منوط به اخذ استعلام رئیس هیئت نظارت موضوع ماده (۲۰) این قانون و با اذن مقام معظم رهبری می‌باشد».

به نظر اصلاح صورت گرفته در کمیسیون رافع ایراد شورای محترم نگهبان است.

بند «۲» ایرادهای شورای نگهبان (در خصوص ماده (۴))

در بند «ب» ماده (۴) عبارت «کلیه دستگاه‌های موضوع این قانون موظفند» به جهت امکان شمول بر دستگاه‌های زیر نظر رهبری با ایراد شورای نگهبان مواجه شده بود. به نظر می‌رسید مصوبه کمیسیون در خصوص الحاق یک تبصره به ماده (۲)، ابهام شورای نگهبان در خصوص این بند را نیز مرتفع خواهد کرد. اما شورای محترم نگهبان مجدداً ذیل بند «۲» اظهارنظر اخیر، مبنیاً بر ایراد تبصره الحاقی ماده (۲)، ایراد بند «۳-۲» را کماکان به قوت خود باقی دانست.

با عنایت به اصلاح مجدد تبصره الحاقی به ماده (۲)، به نظر اصلاح صورت گرفته در کمیسیون رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد.

بند «۳» ایرادهای شورای نگهبان (در خصوص ماده (۵))

شورای نگهبان در بخشی از ایرادهای خود به بند «الف» این ماده، «حصر ارجاع کار به شرکت‌های ثبت شده در جایی که مصالح امنیتی - دفاعی وجود داشته باشد» را خلاف موازین شرع شناخته بود. با این توضیح که مطابق بند مزبور ارجاع کار توسط دستگاه‌های موضوع مصوبه صرفاً به مؤسسات و شرکت‌های ایرانی ثبت شده در فهرست توانمندی‌های موضوع ماده (۴) مجاز شمرده شده است. لذا کمیسیون برای رفع این ایراد یک تبصره به این بند الحاق نموده بود، مبنی بر اینکه «عدم رعایت حکم این بند در جایی که مصالح امنیتی - دفاعی وجود داشته باشد منوط به مجوز شورای عالی امنیت ملی کشور است» شورای محترم نگهبان در اظهارنظر مجدد، ذیل بند «۳» ایراد بند «۱-۳» سابق این شورا را کماکان به قوت خود باقی دانست.

کمیسیون در مصوبه اخیر خود، تبصره الحاقی را به نحو ذیل اصلاح نمود: «چنانچه دستگاه‌های موضوع ماده (۲) این قانون پس از استعلام از شورای عالی امنیت ملی و تأیید این شورا، ارجاع کار به شرکت‌های ثبت شده در سامانه موضوع ماده (۴) این قانون را مغایر مصالح امنیتی و دفاعی کشور بدانند، ارجاع کار به شرکت‌های ثبت نشده در سامانه بلامانع است». با عنایت به اصلاح مجدد حکم الحاقی، به نظر ایراد شورای نگهبان در خصوص بند «الف» ماده (۵) مرتفع شده است.

بند «۴» ایرادهای شورای نگهبان (در خصوص ماده (۶))

شورای نگهبان در بند «ب» ماده (۶) «اطلاق اعلام اسامی پیمانکاران را مبنیاً بر ایراد جزء «۱» بند «ب» ماده (۴) و لحاظ

ایرادهای سایر مواد واجد اشکال دانسته بود». در این خصوص با عنایت به اصلاحات صورت گرفته در تبصره الحاقی به ذیل ماده (۲) همین مصوبه (در خصوص نهادهای زیر نظر مقام معظم رهبری)، کمیسیون در این مصوبه، اجرای حکم این بند مبنی بر الزام دستگاه‌های موضوع این قانون به اعلام اسامی پیمانکاران خود به وزارت صمت را مقید به «رعایت تبصره «۱» بند «ب» ماده (۴) و تبصره الحاقی ماده (۲) این قانون» نموده است. لذا ایراد شورای نگهبان در این خصوص منتفی به نظر می‌رسد.

بند «۵» ایرادهای شورای نگهبان در خصوص ماده (۱۳)

شورای نگهبان ماده (۱۳) را از حیث عدم شمول نسبت به مؤسسات حوزوی دارای مجوز از شورای عالی حوزه، تبعیض ناروا و مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی شناخته شده بود.

در این خصوص در مصوبه کمیسیون یک تبصره به شرح زیر به ماده (۱۳) الحاق شده بود مبنی بر اینکه «احکام این ماده در مورد مؤسسات حوزوی دارای مجوز از شورای عالی حوزه مجری خواهد بود». اصلاحیه کمیسیون مجدداً از جانب شورای محترم نگهبان از حیث عدم درج نام شورای عالی حوزه علمیه به عنوان یکی از پیشنهاددهندگان آیین‌نامه و دستورالعمل موضوع ماده، واجد ایراد اعلام شده بود. کمیسیون در مصوبه اخیر با اصلاح بند «الف» و «ج» ماده (۱۳) با اضافه نمودن عبارت «شورای عالی حوزه‌های علمیه» به رفع ایراد مباردت ورزیده است که به نظر می‌رسد با اصلاح اخیر، این ایراد شورای محترم نگهبان مرتفع شده است.

بند «۶» ایرادهای شورای نگهبان در خصوص ماده (۱۵)

شورای نگهبان اطلاق ماده (۱۵) را به دلیل کاهش درآمد دولت و پیش‌بینی نکردن طریق جبران آن مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی شناخته بود. ازین‌رو برای رفع این ایراد بر اساس مصوبه کمیسیون «افزایش سرمایه یا بهای ناشی از تجدید ارزیابی دارایی‌های اشخاص حقوقی، تابع حکم مقرر در تبصره «۱» ماده (۱۴۹) قانون مالیات‌های مستقیم» شده بود. شورای نگهبان در ایرادهای اخیر، ذیل بند «۶»، اطلاق افزایش سرمایه مقرر در ماده (۱۵) را مجدداً مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی قلمداد کرده است. کمیسیون در مصوبه اخیر ماده (۱۵) را به نحو ذیل اصلاح نمود: «به منظور رونق تولید و ایجاد اشتغال از طریق اصلاح ساختار مالی شرکت‌ها و کارآمدسازی افزایش بهای ناشی از تجدید ارزیابی دارایی‌های اشخاص حقوقی موضوع حکم مقرر در تبصره «۱» ماده (۱۴۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی، افزایش سرمایه از این محل مجاز و مشروط بر این است که ظرف مدت یک‌سال پس از تجدید ارزیابی به حساب سرمایه افزوده شده و این امر فقط یک‌بار در هر پنج سال امکانپذیر است». لذا با عنایت به شروط الحاقی ذیل این ماده، علی‌الاصول ایراد شورای محترم نگهبان منتفی به نظر می‌رسد.

نتیجه‌گیری

با عنایت به نکات پیش‌گفته به نظر می‌رسد مصوبه اخیر کمیسیون رافع ایرادهای شورای محترم نگهبان است.